

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Факультет міжнародних економічних відносин
та туристичного бізнесу
Кафедра туристичного бізнесу та країнознавства

ЗАТВЕРДЖЕНО:

В.о. факультету міжнародних економічних
відносин та туристичного бізнесу

Тетяна МІРОШНИЧЕНКО

09 _____ 2023 р.

**ПРОГРАМА КОМПЛЕКСНОГО АТЕСТАЦІЙНОГО
ЕКЗАМЕНУ ЗА ФАХОМ «МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ,
СУСПІЛЬНІ КОМУНІКАЦІЇ ТА РЕГІОНАЛЬНІ СТУДІЇ»**

для здобувачів вищої освіти спеціальності
291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»
освітньо-професійної програми
«Міжнародні відносини та регіональні студії: сходознавство»
другого (магістерського) рівня вищої освіти
(денна форми навчання)

ЗАТВЕРДЖЕНО:
на засіданні кафедри
туристичного бізнесу
та країнознавства

протокол № 2 від 18.09. 2023 р

ЗАТВЕРДЖЕНО:

Науково-методичною комісією
факультету міжнародних
економічних відносин та
туристичного бізнесу

протокол № 2 від 19.09. 2023 р.

ЗАТВЕРДЖЕНО:

на засіданні Вченої ради факультету
міжнародних економічних відносин
та туристичного бізнесу

протокол № 3 від 21.09. 2023р.

Програма комплексного атестаційного екзамену за фахом «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» для студентів спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» галузі знань 29 «Міжнародні відносини» за другим (магістерським) рівнем вищої освіти.

Освітньо-професійна програма «Міжнародні відносини та регіональні студії: сходовознавство».

Укладачі:

Парфіненко Анатолій Юрійович – кандидат історичних наук, доцент, завідувач кафедри туристичного бізнесу та країнознавства факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу.

Панасенко Ганна Сергіївна – кандидат політичних наук, доцентка, доцентка кафедри туристичного бізнесу та країнознавства факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу.

Лиман Сергій Іванович – доктор історичних наук, професор кафедри туристичного бізнесу та країнознавства факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу.

Сичова Вікторія Вікторівна – докторка наук з державного управління, професорка, професорка кафедри туристичного бізнесу та країнознавства факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу.

Тумаков Олександр Іванович – кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри туристичного бізнесу та країнознавства факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу.

Загальні положення

Комплексний атестаційний екзамен – це комплексна перевірка програмних результатів навчання з фахових дисциплін, передбачених навчальним планом.

Проводиться для студентів 2 курсу денної форми навчання другого (магістерського) рівня вищої освіти в осінньому семестрі.

Програма комплексного атестаційного екзамену – це основний науково-методичний документ, що регламентує зміст атестаційного екзамену за фахом. Вона спрямована на забезпечення комплексного підходу до оцінки теоретичної, методичної та практичної підготовки студентів, виявлення ступеня їх підготовки до майбутньої самостійної професійної діяльності.

Мета програми – визначити обсяг і необхідний рівень теоретичних знань, одержаних практичних навиків і вмінь з профільюючих дисциплін за освітньо-професійною програмою «Міжнародні відносини та регіональні студії: сходознавство».

Для успішного складання комплексного атестаційного екзамену за фахом студент має досягти відповідних програмних результатів навчання за освітньо-професійною програмою «Міжнародні відносини та регіональні студії: сходознавство» спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії».

Програмні компетентності за освітньо-професійною програмою «Міжнародні відносини та регіональні студії: сходознавство»:

ЗК 9. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК 11. Здатність планувати та управляти часом.

ЗК 12. Здатність адаптуватися та діяти в нових ситуаціях

СК1. Здатність виявляти та аналізувати природу, динаміку, принципи організації міжнародних відносин, типи та види міжнародних акторів, сучасні тенденції розвитку світової політики.

СК2. Здатність приймати обґрунтовані рішення щодо здійснення міжнародної та зовнішньополітичної діяльності.

СК10. Здатність до самонавчання, підтримки належного рівня знань, готовність до опанування знань нового рівня, підвищення своєї фаховості та рівня кваліфікації.

Програмні результати навчання за освітньо-професійною програмою «Міжнародні відносини та регіональні студії: сходознавство»:

РН1. Знати та розуміти природу, джерел та напрямів еволюції міжнародних відносин, міжнародної політики, зовнішньої політики держав, стану теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики.

РН2. Критично осмислювати та аналізувати глобальні процеси та їх вплив на міжнародні відносини.

РН5. Збирати, обробляти та аналізувати інформацію про стан міжнародних відносин, світової політики та зовнішньої політики держав.

РН 14. Оцінювати результати власної роботи і відповідати за особистий професійний розвиток.

Порядок створення, організації та роботи екзаменаційної комісії регламентується «Положенням про порядок створення та організацію роботи Екзаменаційної комісії для атестації здобувачів вищої освіти, які отримують ступінь бакалавра, магістра (освітньо-кваліфікаційний рівень бакалавра, спеціаліста, магістра) в Харківському національному університеті імені В.Н. Каразіна», «Положенні про організацію освітнього процесу в Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна».

**КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ПИСЬМОВИХ ВІДПОВІДЕЙ НА
КОМПЛЕКСНИЙ АТЕСТАЦІЙНИЙ ЕКЗАМЕН ЗА ФАХОМ
«МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ, СУСПІЛЬНІ КОМУНІКАЦІЇ ТА
РЕГІОНАЛЬНІ СТУДІЇ»**

Час виконання – 60 хвилин

УВАГА! У разі використання заборонених джерел студент на вимогу члена екзаменаційної комісії залишає аудиторію та одержує загальну нульову оцінку.

Кожен білет складається з одного теоретичного питання, що передбачає розгорнуту відповідь, а також 40 тестових питань з однією правильною відповіддю.

За підсумками екзамену студент може набрати від 0 до 100 балів включно.

Складова екзаменаційного білету	Максимальна кількість балів
Теоретичне питання	20
Тести (40)	80 (2 бали за кожен вірну відповідь)

Шкала оцінювання

Набрана сума балів зі 100-бальної шкали оцінювання переводиться в 4-х рівневу в такий спосіб:

Сума балів за всі види завдань	Оцінка
	для чотирирівневої шкали оцінювання
90–100	відмінно
70–89	добре
50–69	задовільно
1–49	незадовільно

Критерії оцінювання відповіді на теоретичне питання	
Максимально нараховані бали	Параметри оцінювання
До 20	розгорнута, максимально повна відповідь, відсутні граматичні та лексичні помилки.
До 16	розгорнута повна відповідь, в якій бракує деякої інформації яка, проте, не має ключового значення, відсутні граматичні та лексичні помилки.
До 12	повна відповідь, в якій бракує деякої інформації яка, проте, не має ключового значення, наявні деякі граматичні та лексичні помилки.
До 8	відповідь в достатньому обсязі, допускається опущення певної частини інформації; наявні граматичні та лексичні помилки.
До 4	відповідь в мінімальному припустимому або в недостатньому обсязі, значна частина інформації пропущена або перекручена чи спотворена, наявні граматичні та лексичні помилки.

**ПРОГРАМА
КОМПЛЕКСНОГО АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ
ЗА ФАХОМ «МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ, СУСПІЛЬНІ КОМУНІКАЦІЇ
ТА РЕГІОНАЛЬНІ СТУДІЇ»**

Завдання для комплексного атестаційного екзамену оформлюється у вигляді білетів із тестовими завданнями та теоретичним питанням, що передбачає розгорнуту відповідь з наступних дисциплін:

**ДИСЦИПЛІНА 1: МІЖНАРОДНО-ПОЛІТИЧНЕ РЕГІОНОЗНАВСТВО
(теоретичне питання, що передбачає розгорнуту відповідь)**

Проблема інституціоналізації та самоназви міжнародно-політичного регіоналізму. Теоретичні основи аналізу регіональних аспектів міжнародних політичних відносин. Формування регіонального структурного рівня системи міжнародних відносин. Процеси глобальної регіоналізації в умовах постбіполярного світу. Міжнародні політичні регіони як продукт міжнародних взаємодій. Регіональна інтеграція та дезінтеграція як дві закономірності функціонування світової системи.

Глобалізаційні та регіоналізаційні процеси на різних етапах історичного розвитку. Сучасна глобалізація і регіоналізація. Соціально-економічні, політичні і культурні наслідки глобалізації для регіонів світу. Проект регіональної інтеграції як альтернатива глобалізації. Регіоналізація та регіоналізм.

Історичні форми європейської інтеграції в Давнину, Середні віки та Модернову добу. Інтеграційні та дезінтеграційні процеси в Європі в ХХ ст. Сучасна регіональна підсистема міжнародних відносин в Європі. Інтеграційні процеси на пострадянському просторі.

Перша регіональна політична організація Америки – Панамериканський союз. Створення та діяльність Організації американських держав. Інтеграційні процеси в Південній Америці у другій половині ХХ – на початку ХХІ ст. МЕРКОСУР. Інтеграція північноамериканських держав у другій половині ХХ – на початку ХХІ ст. НАФТА.

Процеси політичної регіоналізації на Близькому і Середньому Сході. Створення та основні напрямки діяльності Ліги арабських держав. Військово-політичні організації регіону. Інтеграційні процеси в арабському світі другої половини ХХ ст. Процеси політичної регіоналізації в Африці. Створення та основні напрямки діяльності Організації африканської єдності (ОАЄ). Торгово-економічні регіональні об'єднання Африки. Процеси політичної регіоналізації в Азії та АТР. Створення та еволюція АСЕАН. Створення та діяльність АТЕС. Основні напрями регіонального співробітництва в рамках ШОС.

Міжнародна діяльність політичних еліт і регіоналізація. Поняття міжнародної регіональної еліти. Міжнародна регіональна еліта як важливий елемент формування міжнародного регіону. Міжнародна діяльність політичних еліт Європи. Європейські політичні еліти і сучасний етап регіоналізації. Особливості формування та міжнародної діяльності політичних еліт пострадянського простору.

Міжнародна діяльність політичних еліт Американського регіону. Процеси регіоналізації та інтереси політичних еліт країн Американського регіону в другій половині ХХ – на початку ХХІ ст. Зміни в політичній системі і зовнішньополітичних доктринах політичних еліт латиноамериканських країн.

Міжнародна діяльність політичних еліт Близького і Середнього Сходу та Африки. Протистояння еліт за конфесійними, ідеологічними, національними ознаками. Фінансові та економічні інтереси нових політичних еліт регіону. Внутрішні та позарегіональні фактори у змінах режимів та політичних еліт.

Міжнародна діяльність політичних еліт Азії та АТР. Зміна пріоритетів політичних еліт провідних країн Азії в умовах постбіполярного світу. Демократизація політичних режимів Азії. Рівні регіональної взаємодії політичних еліт Азії і АТР на сучасному етапі. Основні суперечності міжнародних регіональних еліт на регіональному і глобальному рівні.

Типологізація регіональних рухів та регіональних політичних партій. Міжнародна діяльність регіонально-політичних партій зарубіжних країн. Міжнародна діяльність організованої злочинності в регіонах світу. Проникнення організованої злочинності в міжнародні політичні структури, вплив на прийняття стратегічних рішень. Сучасні регіональні політичні конфлікти. Вплив на хід і врегулювання міжнародно-політичних конфліктів сучасної системи міжнародних відносин. Українські землі в регіональних політичних процесах на різних етапах історичного розвитку. Україна в сучасних процесах макро- та мікрорегіоналізації. Відносини України та ЄС. Євроатлантична інтеграція України

ДИСЦИПЛІНА 2: МІЖНАРОДНІ СИСТЕМИ ТА ГЛОБАЛЬНИЙ РОЗВИТОК (тестові завдання)

Міжнародні системи як об'єкт наукового дослідження. Сутність і основні характеристики системності. Системні функції в науці. Структура міжнародних систем. Структурні рівні системи міжнародних відносин. Історичні типи міжнародних систем. Особливості довестфальського світоустрою. Вестфальська система міжнародних відносин. Віденська система міжнародних відносин. Версальсько-Вашінгтонська система міжнародних відносин. Ялтинсько-Потсдамська система міжнародних відносин. Сучасна постбіполярна міжнародно-політична система

Поняття “глобальні проблеми сучасності” та їх класифікація. Історичні причини виникнення головних проблем сучасного світу. Класифікація глобальних проблем сучасності: соціально-економічні, політичні, екологічні, енергетичні, демографічні тощо. Проблема нерівномірності соціально-економічного розвитку країн і регіонів світу. Проблеми бідності, голоду, хвороб та міжнародний досвід їх подолання. Демографічні проблеми сучасності та етнічна міграція. Сутність, типологія, умови виникнення міжнародних конфліктів. Методи врегулювання міжнародних конфліктів. Управління та контроль над міжнародними конфліктами. Специфіка сучасних криз і участь світової спільноти в їх врегулюванні. Історичне коріння і форми тероризму. Міжнародний тероризм як глобальне соціально-політичне явище. Міжнародне співробітництво в сфері

протидії міжнародному тероризму та ідеологічному екстремізму. Екологічна криза як глобальна проблема. Проблема вичерпності природних ресурсів. Теорії глобалізації. Сутність сучасної глобалізації. Динаміка цивілізаційних процесів. Інтеграційні та дезінтеграційні процеси в сучасному світі. Проблема визначення національних інтересів України. Пріоритетні напрями зовнішньої політики України. Євроатлантичний вимір зовнішньої політики України. Суб'єкти, об'єкти й архітектура глобального управління. Вплив глобалізації на національну державу. Напрями розвитку національної держави в умовах глобалізації.

ДИСЦИПЛІНА 3: ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ ТА ПРИЙНЯТТЯ ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНИХ РІШЕНЬ (тестові завдання)

Державне управління у сфері зовнішньополітичної діяльності: сутність, об'єкт, предмет, мета, завдання, складові. Державно-управлінські рішення у сфері зовнішньої політики.

Національні інтереси. Національні цінності, національна ідентичність та їх взаємозв'язок з національними інтересами і цілями. Національна безпека, види та складові.

Експлікативні методи аналізу зовнішньої політики: контент-аналіз, івент-аналіз, когнітивне картирування, метод індикаторів та статистичні методи, методи мережевого аналізу. Завдання аналітичного забезпечення державного управління. Суб'єкти прийняття зовнішньополітичних рішень. Теорія прийняття зовнішньополітичних рішень: бюрократична теорія, концепції та теорії психологічних досліджень, комп'ютерне моделювання зовнішньополітичного процесу, теорія експертних оцінок.

Механізм, процес, рівні, моделі, чинники впливу (внутрішні та зовнішні, об'єктивні та суб'єктивні) прийняття зовнішньополітичного рішення. Центри впливу на зовнішню політику держави. Міжнародні конфлікти. Міжнародна криза. Специфіка прийняття зовнішньополітичних рішень у демократичних та недемократичних державах.

Державне управління забезпеченням національної безпеки України у зовнішньополітичній сфері. Проблеми національної безпеки в контексті гібридної війни. Організаційно-правовий механізм державного управління у сфері зовнішньої політики України. Закони України «Про Основні напрями зовнішньої політики України», «Про національну безпеку України», Стратегія національної безпеки України. Компетенції вищих державних органів у сфері зовнішньої політики: Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, Президент України, Міністерство закордонних справ. Посольства, місії, постійне представництво при міжнародних організаціях, консульства. Механізми імплементації зовнішньополітичних рішень в державному управлінні.

Стратегічне партнерство. Центри прийняття зовнішньополітичних рішень в Україні. Основні стратегічні партнери України. Європейський Союз та НАТО як стратегічні партнери України.

Суб'єкти прийняття зовнішньополітичних рішень у міжрегіональному співробітництві в умовах глобалізації. ООН у системі міжнародних організацій.

Рада Європи, Європейський Союз, ОБСЄ, НАТО тощо. Делегування функцій держави міжнародним та наддержавним організаціям. Міста, мега-міста, «глобальні міста» як міжнародні актори.

Нова кадрова політика, перехід від лінійної системи управління дипломатичною службою до функціональної. Координація державної політики в сфері європейської та євроатлантичної інтеграції.

ДИСЦИПЛІНА 4: ЗБРОЙНІ КОНФЛІКТИ ТА ПОЛІТИКА БЕЗПЕКИ В КРАЇНАХ АЗІЇ ТА АФРИКИ (тестові завдання)

Сутність, суб'єкти і предмет міжнародних конфліктів. Причини, типологія і функції конфлікту в міжнародних відносинах. Структура і процес розвитку міжнародних конфліктів. Еволюція наукових уявлень про міжнародні конфлікти від Давнини до сучасності. Особливості війн та конфліктів в Азії та Африці від Давнини до 1945 р. Збройні конфлікти в Азії та Африці у добу Холодної війни. Специфіка сучасних збройних конфліктів в країнах Азії та Африки. Посилення етнічного та конфесійного факторів у сучасних конфліктах. Гібридні й асиметричні види сучасних конфліктів. Проблема та основні тенденції розвитку міжнародного тероризму. Сучасні регулярні армії країн Азії та Африки, приватні військові компанії, незаконні збройні формування. Основні види озброєння, яке використовується в сучасних конфліктах в Азії та Африці. Способи врегулювання конфліктів та спільна політика безпеки. Роль міжнародних організацій у врегулюванні конфліктів. Прогнозування як складова процесу управління конфліктами.

Історичні корені та сучасний стан Близькосхідного конфлікту. «Арабська весна» та її наслідки в політиці безпеки країн Близького Сходу. Громадянські війни в Лівії, Ємені, Сирії та їх вплив на сучасні міжнародні відносини. Міжконфесійні та міжетнічні збройні конфлікти на території Іраку. Проблема створення незалежного Курдистану. Збройні конфлікти в країнах Середнього Сходу. Війна в Афганістані: історія і сучасний етап. Сучасні конфлікти в Східній Азії та її конфліктний потенціал. Міжетнічні та міжконфесійні конфлікти на території Китаю. Сучасний стан китайсько-тайванських відносин. Територіальні суперечки Японії з Південною Кореєю і РФ. Рівень конфліктної небезпеки в політичних відносинах двох Кореї. Сучасні конфлікти в Південній Азії та її конфліктний потенціал. Міжетнічні та міжконфесійні конфлікти на території Індії. Сепаратизм в етнорегіонах Пакистану. Індійсько-пакистанські конфлікти. Проблема створення Тамільської держави і громадянська війна в Шрі-Ланці. Причини, хід та наслідки громадянської війни у Непалі 1996-2006 рр. Конфлікти в регіоні Центральної Азії та Закавказзя. Національна, конфесійна, соціальна, політична, економічна складові конфліктів в СНД. Сучасні конфлікти в Африці та конфліктний потенціал регіону. Етноконфесійний конфлікт у Судані. Конфлікт між Ефіопією й Еритреєю. Громадянська війна в Сомалі. Сучасні конфлікти в Нігерії та ПАР. Громадянські війни в Анголі та Конго. Геноцид у Руанді та Бурунді.

ДИСЦИПЛІНА 5: ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНІ ПРОЦЕСИ В КРАЇНАХ СХІДНОЇ АЗІЇ (тестові завдання)

Зовнішньополітичні процеси у країнах Східної Азії в епоху Середньовіччя. Концепція «Серединної держави». Традиційна китаєцентристська система міжнародних відносин на Далекому Сході та її метаморфози. Особливості традиційної китайської дипломатії. Зовнішньополітичні процеси у традиційному Китаї та Японії. Особливості японської дипломатії. Місце Кореї у складі далекосхідної (конфуціанської) цивілізації.

Зовнішньополітичні процеси в країнах Східної Азії в ХІХ – на початку ХХ ст. Насильницьке «відкриття» країн Східної Азії для зовнішнього світу і трансформація їхньої зовнішньої політики. «Опіумні» війни, Сінхайська революція 1911–1913 рр. і зміни зовнішньополітичного курсу Китаю. Зовнішньополітичні процеси у мейдзійській Японії. Перехід до «континентальної політики». Початок формування імперії. Корея у пошуках зовнішньополітичного вибору наприкінці ХІХ – на початку ХХ ст.

Зовнішньополітичні процеси в країнах Східної Азії між двома світовими війнами (1918–1939 рр.). Країни Східної Азії в умовах формування Версальсько-Вашингтонської системи міжнародних відносин: специфіка зовнішньополітичних процесів. Китайська Республіка, Японія, Монголія: специфіка зовнішньополітичного процесу у 20–30-ті роки ХХ ст.

Зовнішньополітичні процеси в країнах Східної Азії в роки Другої світової війни. Вплив внутрішніх і зовнішніх чинників на прийняття зовнішньополітичних рішень у гомінданівському Китаї. Японія: спроби реалізації концепції «Великої Східної Азії». Боротьба стратегій у правлячій верхівці. Геополітика Ф. Коноє. Крах Японської імперії. Монголія у фарватері зовнішньої політики ССРСР. Дипломатія країн Східної Азії у роки Другої світової війни.

Особливості зовнішньополітичного процесу в країнах Східної Азії в період «холодної війни» (друга половина 40-х – 80-ті роки ХХ ст.). Геополітичний ландшафт регіону після завершення Другої світової війни. Вплив внутрішніх і зовнішніх факторів на зовнішньополітичні процеси в часи «холодної війни». Дипломатія країн Східної Азії у роки «холодної війни».

Зовнішньополітичні процеси в країнах Східної Азії в умовах формування постбіполярного світу. Зовнішньополітичні ресурси країн Східної Азії. Вплив зовнішніх факторів на зовнішньополітичний процес. Вплив ідеологічної специфіки сформованих політичних режимів. Національно-психологічні фактори у формуванні зовнішньополітичного курсу. Особливості дипломатії східноазіатських країн. Правова база зовнішньополітичного процесу (КНР, Японія, КНДР, РК, Монголія).

Сучасні зовнішньополітичні процеси в країнах Східної Азії.

Внутрішня специфіка зовнішньополітичного процесу в Китаї: екстраполяція китайської ієрархічної моделі на увесь інший світ, моноцентризм влади, розуміння управління як прерогативи верховної влади і партії тощо.

Специфіка прийняття зовнішньополітичних рішень в Японії: примат економічних інтересів над політичними, менш виражена роль особистих елементів, міжвідомча фрагментарність, досить тіньовий характер зовнішньополітичного процесу тощо. Особливості зовнішньополітичного процесу держав Корейського півострова. Вплив ідеологічної специфіки сформованих політичних режимів. Військово-політична складова. Специфіка прийняття зовнішньополітичних рішень.

ПИТАННЯ ДО ЕКЗАМЕНУ:

1. Теоретичні основи аналізу регіональних аспектів міжнародних політичних відносин.
2. Регіональний рівень системи міжнародних відносин
3. Сучасна глобалізація і регіоналізація. Проблеми, що породжуються глобалізацією.
4. Історичні форми європейської інтеграції в Давнину, Середні віки та Модернову добу.
5. Інтеграційні та дезінтеграційні процеси в Європі в ХХ ст.
6. Сучасна регіональна підсистема міжнародних відносин в Європі.
7. Інтеграційні процеси в Південній Америці у другій половині ХХ – на початку ХХІ ст.
8. Інтеграція північноамериканських держав в другій половині ХХ – на початку ХХІ ст.
9. Процеси політичної регіоналізації на Близькому і Середньому Сході
10. Процеси політичної регіоналізації в Африці
11. Процеси політичної регіоналізації в Азії та АТР
12. Міжнародна діяльність політичних еліт Європи.
13. Міжнародна діяльність політичних еліт Американського регіону.
14. Міжнародна діяльність політичних еліт Близького і Середнього Сходу та Африки.
15. Міжнародна діяльність політичних еліт Азії та АТР
16. Міжнародна діяльність регіонально-політичних партій зарубіжних країн
17. Міжнародна діяльність організованої злочинності в регіонах світу
18. Сучасні регіональні політичні конфлікти
19. Українські землі в регіональних політичних процесах на різних етапах історичного розвитку.
20. Україна в сучасних процесах макро- та мікрорегіоналізації.
21. Модернізація державного управління країн Азії та Африки в умовах глобальної інтеграції.

22. Інтернаціоналізація, глобалізація та транснаціоналізація господарської діяльності.
23. Інтеграційні процеси в світовому господарстві.
24. Глобальні проблеми світового господарства.
25. Напрями регулювання модернізаційних процесів у сучасному світі.
26. Основні теорії модернізаційних процесів.
27. Модернізація державного управління в контексті європейських інтеграційних процесів.
28. Основні принципи теорії постмодернізації.
29. Політика і суспільство в епоху постмодерну. Основні принципи соціополітичного розвитку постсучасного суспільства.
30. Міжнародні системи як об'єкт наукового дослідження.
31. Сутність і основні характеристики системності.
32. Структура міжнародних систем.
33. Історичні типи міжнародних систем.
34. Постбіполярна міжнародно-політична система
35. Поняття “глобальні проблеми сучасності” та їх класифікація.
36. Проблема нерівномірності соціально-економічного розвитку країн і регіонів світу.
37. Проблеми бідності, голоду, хвороб та міжнародний досвід їх подолання.
38. Демографічні проблеми сучасності та етнічна міграція.
39. Сутність, типологія, умови виникнення міжнародних конфліктів.
40. Специфіка сучасних криз і участь світової спільноти в їх врегулюванні.
41. Міжнародний тероризм як глобальне соціально-політичне явище.
42. Міжнародне співробітництво в сфері протидії міжнародному тероризму та ідеологічному екстремізму.
43. Екологічна криза як глобальна проблема.
44. Теорії глобалізації.
45. Сутність сучасної глобалізації. Динаміка цивілізаційних процесів.
46. Інтеграційні та дезінтеграційні процеси в сучасному світі.
47. Євроатлантичний вимір зовнішньої політики України.
48. Суб'єкти, об'єкти й архітектура глобального управління.
49. Вплив глобалізації на національну державу.
50. Державне управління у сфері зовнішньополітичної діяльності. Суб'єкти державного управління у сфері зовнішньої політики, їх особливості
51. Державне управління закордонними справами: сутність, об'єкт, предмет, мета, завдання.
52. Державний суверенітет, незалежність, державні інтереси: сутність, відмінності між поняттями.
53. Національні інтереси: класифікація, структура, побудова ієрархії.
54. Національна безпека: основні поняття та категорії, види, складові, стратегії
55. Поняття “небезпека”, “загроза”, “виклик” та “ризик” національній безпеці.
56. Контент-аналіз у дослідженнях міжнародних ситуацій і процесів

57. Івент-аналіз у дослідженнях міжнародних ситуацій і процесів.
58. Когнітивне картування у дослідженнях понять і категорій, якими оперують дециденти
59. Організаційно-правовий механізм державного управління у сфері зовнішньої політики України. Повноваження Верховної Ради України, Президента України, Кабінету Міністрів України у здійсненні зовнішньополітичної діяльності держави.
60. Закордонні органи держави для зовнішньополітичної діяльності: постійні та тимчасові, посольства, місії, постійне представництво при міжнародних організаціях, консульства.
61. Механізми імплементації зовнішньополітичних рішень в державному управлінні.
62. Система національної безпеки. Система органів державного управління забезпеченням нацбезпеки України. Закон України «Про національну безпеку України» (2018 р.)
63. Стратегічне партнерство у двосторонній дипломатії України. Основні міжнародні (особливі, важливі, пріоритетні) партнери України.
64. Стратегічне партнерство у відносинах України з міжнародними організаціями (ООН, Рада Європи, Європейський Союз, ОБСЄ, НАТО).
65. Сутність, суб'єкти і предмет міжнародних конфліктів.
66. Причини, типологія і функції конфлікту в міжнародних відносинах. Структура і процес розвитку міжнародних конфліктів.
67. Еволюція наукових уявлень про міжнародні конфлікти від Давнини до сучасності.
68. Особливості війн та конфліктів в Азії та Африці від Давнини до 1945 р.
69. Збройні конфлікти в Азії та Африці у добу Холодної війни.
70. Специфіка сучасних збройних конфліктів в країнах Азії та Африки. Посилення етнічного та конфесійного факторів у сучасних конфліктах.
71. Гібридні й асиметричні види сучасних конфліктів.
72. Проблема та основні тенденції розвитку міжнародного тероризму.
73. Сучасні регулярні армії країн Азії та Африки, приватні військові компанії, незаконні збройні формування.
74. Основні види озброєння, яке використовується в сучасних конфліктах в Азії та Африці.
75. Способи врегулювання конфліктів та спільна політика безпеки. Роль міжнародних організацій у врегулюванні конфліктів.
76. Прогнозування як складова процесу управління конфліктами.
77. Історичні корені та сучасний стан Близькосхідного конфлікту.
78. «Арабська весна» та її наслідки в політиці безпеки країн Близького Сходу.
79. Збройні конфлікти в країнах Середнього Сходу. Війна в Афганістані: історія і сучасний етап.
80. Сучасні конфлікти в Східній Азії та її конфліктний потенціал.
81. Міжетнічні та міжконфесійні конфлікти на території Китаю.
82. Сучасні конфлікти в Південній Азії та її конфліктний потенціал.
83. Конфлікти в регіоні Центральної Азії та Закавказзя.

84. Сучасні конфлікти в Африці та конфліктний потенціал регіону.
85. Особливості традиційної китайської дипломатії. «Рах Sinica».
86. Особливості традиційної японської дипломатії.
87. Місце Кореї у складі далекосхідної (конфуціанської) цивілізації.
88. Насильницьке «відкриття» країн Східної Азії для зовнішнього світу і трансформація їхньої зовнішньої політики.
89. Зовнішньополітичні процеси у мейдзійській Японії. Перехід до «континентальної політики».
90. Корея у пошуках зовнішньополітичного вибору наприкінці ХІХ – на початку ХХ ст.
91. Вплив Сінхайської революції 1911–1913 рр. на зовнішньополітичні процеси у Китаї.
92. Країни Східної Азії в умовах формування Версальсько-Вашингтонської системи міжнародних відносин: специфіка зовнішньополітичних процесів.
93. Вплив внутрішніх і зовнішніх чинників на прийняття зовнішньополітичних рішень у гомінданівському Китаї.
94. Боротьба зовнішньополітичних стратегій у правлячій верхівці Японії у 20–30-ті роки ХХ ст..
95. Зовнішньополітичні процеси у країнах Східної Азії в роки Другої світової війни.
96. Геополітичний ландшафт Східної Азії після завершення Другої світової війни. Вплив внутрішніх і зовнішніх факторів на зовнішньополітичні процеси в країнах регіону в часи «холодної війни».
97. Формування зовнішньополітичного курсу КНР у 50–70-ті роки ХХ ст.
98. Зовнішньополітичні процеси у сучасному Китаї.
99. Внутрішні і зовнішні фактори зовнішньополітичного процесу в Японії.
100. Формування зовнішньополітичного курсу сучасної Японії.
101. Вплив ідеологічної специфіки сформованих політичних режимів на зовнішньополітичні процеси держав Корейського півострова.
102. Особливості зовнішньополітичного процесу держав Корейського півострова. Військово-політична складова.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Бакуменко В. Д. Державно-управлінські рішення: навч. посіб. Київ: ВПЦ АМУ, 2012. 344 с.
2. Бакуменко В.Д., Руденко О.М., Туча В.В. Механізми імплементації політичних рішень в державному управлінні: монографія. Київ: АМУ, 2015. 184 с.

3. Бжезінський З. Велика шахівниця: панування Америки і її геостратегічні імперативи. Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2000.
4. Біла книга 2021. Оборонна політика України. Київ: Міністерство оборони України, 2022. 120 с.
5. Борисова О.В. Зовнішня політика України: історія та сучасність: курс лекцій. Київ: Кондор, 2017. 341 с.
6. Булатова О.В., Ченкутов Ю.О. Сучасні інтеграційні процеси в світовому господарстві: монографія. Київ: Вид-во Кий, 2017. 370 с.
7. Власенко Т.Б., Карасова Т.А. Особливості міжнародних інтеграційних процесів і міжнародних організацій арабських країн Близького Сходу: навч. посіб. Київ: Право, 2016. 360 с.
8. Гелд Д., МакГрю Е., Голдблатт, Д. Перратон Дж. Глобальні трансформації. Політика, економіка, культура. К.: Фенікс, 2020. 584 с.
9. Глобальні проблеми світового розвитку: Навч. посібник. Харків, 2015. 255 с.
10. Головченко В. І., Рубель В. А. Нова історія Азії та Африки: колоніальний Схід (кінець XIX – друга третина XX ст.). Київ: «Либідь», 2010. 520 с.
11. Головченко В.І. Китайська дипломатія: традиційні засади й сучасність // Актуальні проблеми міжнародних відносин. Вип. 53, ч. II. Київ: ІМВ, 2005.
12. Горобець І.В. Процеси формування системи регіональної безпеки в Південній Азії (початок 1990-х – середина 2010-х років). К.: Міленіум, 2017. 418 с.
13. Дорошко М.С. Геополітичні інтереси та зовнішня політика держав пострадянського простору : навч. посіб. К., 2012. 228 с.
14. Дужа І.А. Еволюція політики США в Азійсько-Тихоокеанському регіоні: монографія / Дужа І.А. Біла Церква: ДНВЗ «БНАУ», 2018. 198 с.
15. Європейська та євроатлантична інтеграція: навч. посіб. / О. В. Баула, Т. В. Божидарнік, Т. М. Вісіна, ін ; М-во освіти і науки України, «Луцький нац. техн. ун-т» ; [за заг. ред. О. М. Лютак]. Херсон : ОЛДИ-ПЛЮС, 2019. 375 с.
16. Жовква І.І. Процес прийняття зовнішньополітичних рішень в Україні: навч.-метод. посіб. Київ: Дипломатична академія України при МЗС України, 2013. 104 с.
17. Жовква І.І. Стратегічне партнерство України. Теорія і практика. Київ: Євроатлантикінформ, 2006. 156 с. (Формування і реалізація державної політики управління процесами європейської та євроатлантичної інтеграції України).
18. Зигар В. А. Зміни пріоритетів зовнішньої політики Китаю (1949-2018 рр.). 2019. URL: <https://dspace.znu.edu.ua/xmlui/handle/12345/2701>
19. Зовнішня політика у постбіполярному світі (аналіз. проблеми, прогнози) / За ред. С. С. Трояна. Київ, 2014. 180 с.
20. Іваницька О. П. Регіональні підсистеми міжнародних відносин: навч. посібник. Вінниця: ТВОРИ, 2018. 444 с.

21. Капітоненко М. Г. Міжнародні конфлікти: Навчальний посібник. Київ: Либідь, 2009. 352 с.
22. Катренко А.В., Пасічник В.В. Теорія прийняття рішень. Київ, 2009. 440 с.
23. Козицький А. М. Новітня історія Азії та Африки: Навч. посібник. Львів: Афіша, 2005. 430 с.
24. Конституція України: Закон України прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28.06.1996 № (із змінами внесеними згідно із Законами ... [№ 2680-VIII від 07.02.2019](#). *Відомості Верховної Ради*. 2019. № 9. Ст. 50.
25. Корсунський С. Як побудувати відносини з країнами Азії. Харків: Vivat, 2021. 288 с.
26. Костюніна Г.М. Інтеграційні процеси в Африці: історія і сучасний етап. *Зовнішньоекономічний вісник*. 2016. № 3. С. 34-48.
27. Крушинський В. Ю., Манжола В. А. Ялтинсько-Потсдамська система міжнародних відносин: факти, події, коментарі. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2010. 208 с.
28. Луценко А. В., Піскорська Г. А. «М'яка сила» в сучасній геополітиці. Київ, 2011. 268 с.
29. Міжнародні відносини та світова політика / Кер. авт. колективу В. Ю. Крушинський; за ред. В. А. Манжолі. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2010. 863 с.
30. Міжнародні відносини ХХ століття: Навчальний посібник / О. А. Коппель, О. С. Пархомчук, 4-е видання. Київ.: ФАДА, ЛТД, 2009. 256 с.
31. Міжнародні організації: навч. посіб. / за ред. Козака Ю.Г., Ковалевського В.В., Логвінової Н.С. Київ: Центр навчальної літератури, 2009. 223 с.
32. Ніпіаліді О. Регіон Великого Близького Сходу і Північної Африки у сучасній системі міжнародної безпеки // *Економічний аналіз*. 2021. Том 31. № 3. С. 33-42.
33. Одінцева Г.С., Дзюнзюк В.Б., Мельтюхова Н.М. та ін. Теорія та історія державного управління: навч. посіб. Київ: Видав. дім «Професіонал», 2008. 288 с.
34. Орлова Т.В. Сучасна політична історія країн світу. Київ, Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2017.
35. Перепелиця Г.М. Україна-Росія: війна в умовах співіснування. К.: Видавничий дім «Стилос», 2015. 880 с.
36. Положення про Міністерство закордонних справ України: Затверджене Постановою Кабінету Міністрів України від 30 березня 2016 р. № 281 . URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/281-2016-%D0%BF>
37. Про засади внутрішньої і зовнішньої політики: Закон України від 1 липня 2010 року № 2411-VI із змінами, внесеними згідно із законами [№ 2469-VIII від 21.06.2018](#). URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2411-17_2.
38. Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 27 лютого 2014 року № 794-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 13. Ст. 222.

39. Про міжнародні договори України : Закон України. *Відомості Верховної Ради України*. 2004 № 50. ст. 540.
40. Про національну безпеку України: Закон України від 21 червня 2018 року № 2469-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2018. № 31. Ст.241.
41. Про основні засади забезпечення кібербезпеки України: Закон України від 05.10.2017р. № 2163-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2017. № 45. Ст. 403.
42. Про Раду національної безпеки і оборони України: Закон України 5 березня 1998 року № 183/98-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1998. № 35. Ст. 237.
43. Про Службу зовнішньої розвідки України: Закон України від 1 грудня 2005 року № 3160-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2006. № 8. Ст. 94.
44. Пронь С.В. Китай: зовнішня політика і дипломатія у другій половині ХХ століття. Миколаїв: «Гліон», 2012.
45. Пронь С.В. Міжнародні відносини та зовнішня політика: системна історія 1914–2014 років: навч. посіб. Миколаїв: Гліон, 2014. 72 с.
46. Сидорук Т., Павлюк В. Вступ до європейських студій: Навчальний посібник, Острог: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2020.
47. Ситник Г.П. Державне управління у сфері національної безпеки (концептуальні та організаційно-правові засади): підруч. Київ: НАДУ, 2012. 544 с. URL: ktpu.kpi.ua/wp-content/.../Derzhavne-upravlinnya-u-sferi-natsionalnoyi-bezpeki.pdf
48. Сичова В.В. Державне управління та прийняття зовнішньополітичних рішень: інформ.ресурс (дистанційний курс), навч. посіб. Харків: ХНУ імені В.Н.Каразіна, 2020. URL : <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=4650> (сертифіковано дистанційний курс, 2021).
49. Соснін О. В. Сучасні міжнародні системи та глобальний розвиток (соціально-політичні, соціально-економічні, соціально-антропологічні виміри) : Навчальний посібник / О. В. Соснін, В. Г. Воронкова, О. Є. Постол. К.: Центр навчальної літератури. 2015. 556 с.
50. Станчев М. Третя світова: битва за Україну / М. Станчев, Ю. Фельштинський. Київ: Наш Формат, 2022. 408 с.
51. Степанова Н.В. Інтеграційні процеси в арабському світі: навч посібник. Київ: Схід, 2016. 340 с.
52. Стецюк Н. М. Аналіз та прогнозування зовнішньої політики: навч.-метод. посіб. для підготовки фахівців напряму 0302 “Міжнародні відносини”, зі спеціальності “Міжнародні відносини” освітньо-кваліфікаційного рівня 7.030201 “Спеціаліст” (денна форма навчання). Івано-Франківськ, 2013. 53 с.
53. Стратегічні комунікації в міжнародних відносинах. Монографія / В. М.Бєбик, С. І. Копійка, Є. А. Макаренко та ін. . К.: Вадекс, 2019. 442 с.
54. Стратегія національної безпеки України «Безпека людини – безпека країни»: Затверджено Указом Президента України від 14 вересня 2020 року № 392/2020. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/2020#Text>

55. Структурна модернізація економіки: прогностичні сценарії та перспективи розвитку регіону: колективна монографія / за заг. ред. д.е.н., проф. Шарко М.В. – Херсон: ПП Вишемирський В.С., 2018. 338с.
56. Тищенко-Тишковець О. М. Трансформація публічної дипломатії Сполучених Штатів Америки: від легітимізації «жорсткої сили» до побудови діалогу зі світом. Вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут». Політологія. Соціологія. Право: Зб. наук. праць. Київ: ІВЦ «Політехніка». 2009. № 4. С. 28–32.
57. Транснаціональні корпорації / І. О. Давидова, К. Ю. Величко, О. І. Печенка. Харків : Форт, 2018. 175 с.
58. Україна в постбіполярній системі міжнародних відносин: підручник / В. А. Манжоло, В. Ю. Константинов, С. В. Андрущенко та ін.; кер.авт.кол. В. А. Манжоло; за ред. Л. В. Губерського. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2008. 512 с.
59. Фомін, С.С. (2015) Економічна модернізація в країнах Східної Азії на прикладі Японії, Південної Кореї та Китаю. Цивілізаційні чинники світобудови: джерела походження, потенціал взаємодії та виміри конструктивізму (країни Азії та Африки). Збірник наукових праць. с. 26-33.
60. Чорноморський регіон у світовій політиці: актори, чинники, сценарії майбутнього: монографія. Одеса: ОНУ, 2020.176 с.
61. Шергін С.О. Південно-Східна Азія та країни-члени АСЕАН у контексті національних інтересів України / С.О. Шергін // Геополітичні трансформації в Євразії: погляди з Києва і Сеула: [монографія]. К.: Демід, 2008. 400 с.
62. Шергін С.О. Тихоокеанська стратегія Вашингтона: від Клінтона до Обами. Дослідження світової політики. 2011. Вип. 4 (57). С. 28–36.
63. Шишкін І. Азійські країни АТР: державний лад, політичні системи, зовнішня політика : навчальний посібник. Острог: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2018. 124 с.
64. Colonomos A. Selling the future : the perils of predicting global politics. New York : Oxford University Press, 2016. 225 p.
65. Galtung J. The True Worlds. A Transnational Perspective. N.Y., 2020. 469 p.
66. Ritzer G., Dean P. Globalization: Conceptualization, Origins, and History. 2nd Edition. Oxford, 2019. 606 p.
67. Sanderson S. K. Civilizations and world systems: studying world-historical change. 2017. 348 p.
68. Steger M. B. Globalization : A Very Short Introduction / M. B. Steger. – 4th ed. Oxford, United Kingdom ; New York, USA : Oxford University Press, 2017. 148 p.

Завідувач кафедри
туристичного бізнесу
та країнознавства

к.іст.н. доц. Анатолій ПАРФІНЕНКО